

Utrikesdepartementet
Kommunikationsenheten, Presstjänsten

UD-podden säsong 6 avsnitt 31: Extraavsnitt! Här är svensk utrikespolitik 2021

Jingel.

Programledare **Kristoffer Triumf** (i fortsättningen benämnd KT):
Välkommen, kära lyssnare, till ett extraavsnitt av UD-podden! Det kanske allra bästa vi har i poddväg när det kommer till Utrikesdepartementet. Jag heter, traditionsenligt nog, Kristoffer Triumf och idag ska vi ägna all vår tid åt vår mest utåtriktade minister Ann Linde, som ska förklara i princip allt om utrikesdeklarationen. Hej, Ann!

Utrikesminister **Ann Linde** (i fortsättningen benämnd AL): Hej!

KT: Som jag har förstått det, en utrikesdeklaration är en sammanfattning av vår utrikespolitik för året. Har jag fattat saken rätt då?

AL: Ja, det kan man säga. Det är alltså regeringen som går till riksdagen och läser upp den årliga utrikesdeklarationen där vi ger vår syn på läget i världen och hur vi ser det kommande året.

KT: Okej. Hur tas den här fram då?

AL: Det är ett jättelångt arbete som startar i princip ett par månader före den är klar. Det börjar ju med att jag och mina närmaste medarbetare sitter och diskuterar igenom: Vad är det nu för huvudsaker vi vill ha in i utrikesdeklarationen? Är det några nya politiska initiativ? Är det någonting som prioriteras särskilt i år, jämfört med tidigare år? Sedan går det ut till alla enheter på hela Utrikesdepartementet och det är dels det som kallas för geograferna. Det är geografiska områden. Man har en enhet som handlar om

Mellanöstern och en som handlar om Afrika och en som handlar om Amerika: Latinamerika, USA, Kanada och så vidare. Sedan har vi enheter som jobbar med FN och frågor som har att göra med allting från terrorism till feministisk utrikespolitik och *demokratidrive*. Och så får de komma med förslag om vad som ska komma in i utrikesdeklarationen.

KT: Okej.

AL: Då är det naturligtvis alltid otroligt mycket mer än vad som får plats. För det är 20 minuter och sedan stänger talmannen av mikrofonen, så längre än så blir det inte.

KT: Jaha, okej. Jag förstår. Så då är det upp till dig och din stab att liksom sovra?

AL: Ja, så blir det ju. Och då tar vi först fram en version och sedan så får man ta ställning, till exempel: Ska vi nämna enskilda länder? Det kommer ta väldigt mycket tid och det finns länder som inte kommer. Om vi väljer ett annat sätt, kommer folk då tycka att vi inte har tagit upp allting? Om vi utelämnar vissa stora saker, kommer det bli kritik mot det? Då gör man olika avväganden och det kan ju olika regeringar göra olika hur man gör det. Och sen har man då en omgång som går ett par rundor här i huset, i Utrikesdepartementet. Sedan går den ut till alla departement i hela Regeringskansliet. Varje gång det går ut så kommer det in många, många fler förslag.

KT: Okej.

AL: Varje gång blir det längre och då måste vi prioritera vad det är som faktiskt måste med.

KT: En lösning skulle ju kunna vara då att man är väldigt, väldigt svepande. Vi ska göra världen bättre! Det tar ju tio sekunder att säga.

AL: Ja, det kan man ju i och för sig göra. Men nu har man ju 20 minuter på sig.

KT: Ja, förvisso. Men jag tänker om man ska få in allt.

AL: Det är väldigt svårt men det är en del saker där som är viktiga att man har samma sätt att beskriva, om det inte har skett några stora förändringar varje år. Det gäller till exempel säkerhetspolitiken, där vi tycker att det är oerhört viktigt att vi slår fast att Sveriges säkerhetspolitik ligger fast, att den militära alliansfriheten tjänar oss väl, att vi har samarbete med andra länder och organisationer, framförallt då Finland men också till exempel Nato, och att det har blivit en oroligare omvärld så vi har kraftigt ökat vårt eget försvar. Det är ganska detaljerat det området, men det är väldigt viktigt för det läser ju också folk runtom i omvärlden.

KT: Ja, vi får se om vi återkommer till säkerhetspolitiken lite senare. Men jag är också nyfiken på hur det går till liksom... de andra partierna. Det låter som att det är regeringens vision. Men får de andra politiska partierna färga utrikesdeklarationen?

AL: Det är just så att när det gäller utrikes- och säkerhetspolitik, ses det som en del av att regeringen styr riket. Så det är regeringen som lägger fast den linjen. Samtidigt, eftersom det är så, ska det ske i nära samarbete med oppositionen och alla partier i riksdagen. Det finns en rad olika plattformar för att diskutera utrikes- och säkerhetspolitik. Det finns utrikesutskott, försvarsutskott, EU-nämnd, utrikesnämnd, och så vidare. Sedan har vi med jämna mellanrum de här stora försvarsberedningarna. Men inte själva texten i utrikesdeklarationen eller så, för det är regeringens egen produkt, så att säga.

KT: Okej, jag förstår. Här i februari nu, Ann, har ju ni spikat en ny utrikesdeklaration. Kan man säga att Sverige har en vision kring världen?

AL: Ja, det har vi verkligen och det handlar ju om att världen ska bygga på folkrätt, demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Och att vi ska satsa på att få in mer kvinnor i beslutsfattande i det internationella. Vi har en feministisk utrikespolitik och vi satsar väldigt mycket på demokrati i världen. Det går som en röd tråd genom allting och vi har ju en demokratisatsning sedan ett par år tillbaka som heter Drive for Democracy. Det här året är ju väldigt speciellt, och det är därför att Sverige är ordförande i OSSE, Organisationen för säkerhet- och samarbete i Europa. Det präglar hela det här året.

KT: Ja, just det ja. Det har ju vi pratat om, du och jag. För det är ju du som är direktören för det hela nu.

AL: Ordföranden, mer än direktör. Men det är ett personligt mandat, ja det är det.

KT: På vilket sätt blir då utrikesdeklarationen annorlunda när vi som land är ordförande för OSSE?

AL: Det betyder ju att de frågor som vi prioriterar i OSSE: den europeiska säkerhetsordningen, utgångspunkten i folkrätten, det breda säkerhetsbegrepp (som handlar om att det inte bara är militära frågor som avgör säkerhet utan även mänskliga rättigheter och demokrati och folkrätt och så vidare). Det genomsyrar då den här utrikesdeklarationen. Sedan är det ju så att jag var kanske lite snabb när jag sa att det var OSSE som var speciellt för det här året. Det finns en annan fråga som alla förstår. Det är pandemin och covid-19. Det märks också väldigt tydligt i utrikesdeklarationen, att det är ett år med covid-19.

KT: Innan vi går vidare, så skulle jag vilja att vi reder ut: Vad är Drive for Democracy?

AL: Det är så här att för några år sedan fick ju veta genom forskning, bland annat i Sverige, att demokratin kraftigt har gått tillbaka i hela världen. Nu är det mindre hälften av världens människor som bor i en demokrati. Då bestämde vi oss för att göra något åt det för att stötta demokratin i hela världen. Då kallar vi det för Drive for Democracy och det gör vi på en massa olika sätt. Hittills är det 1.7 miljoner människor som har nåtts av våra 600 aktiviteter. Det kan vara djupa samtal som ambassader runtom i hela världen för till exempel fackliga aktivister, journalister, kvinnor, MR-försvarare och HBTQI-personer och så vidare. Eller det kan vara filmer som promotar demokrati och yttrandefrihet, speciellt på ställen där man inte har det. Sedan har vi ökat stöd i vår biståndspolitik för demokratifrågor. Det här är ju en omfattande satsning som vi kallar Drive for Democracy.

KT: Är det för tidigt att prata om det eller finns det ett exempel där det faktiskt har funkat med Drive for Democracy?

AL: Det är ju så att när man har den här typen av samtal och den här typen av aktiviteter, kan det betyda att journalister får stöd både genom utbildningen och alternativa media. Nu låter det som något annat men om man inte kan använda medier som staten har, då kan man använda olika kanaler, som vi då kan stötta. Dessutom kan man få både politisk hjälp och

ekonomisk hjälp om man är till exempel MR-försvare eller jobbar som demokratins försvare, på olika sätt. Så det ger verkligen konkreta resultat.

KT: Men du, du nämnde att pandemin då, covid-19, har präglat utrikespolitiken. Kan du säga någonting om det?

AL: Den frågan som kanske känns mest aktuell nu, det är ju att man måste försöka få hela världen att bli vaccinerad. Då vet vi ju att det är en otrolig orättvisa när det gäller vaccinet. Därför har EU och Sverige startat ett globalt vaccinsamarbete som heter Covax. Där har EU då fått fram 853 miljoner Euro och är största givaren i hela världen. Sverige har beivrat med 200 miljoner kronor. Det är en sådan sak. Det var faktiskt ganska roligt för den dagen jag läste upp utrikesdeklarationen i riksdagen, det var första gången man använde Covax och vaccinet anlände till Ghana i Afrika, som annars inte hade fått vaccin själv.

KT: För det här har det ju varit mycket prat om i media, att tredje världens länder, om man fortfarande använder det uttrycket, skulle dra det kortare strået.

AL: Man också säga en sak om att både demokratiseringen och feministiska utrikespolitiken och pandemin går ihop. Det är ju då att regeringen tillför ett extra stöd på 260 miljoner kronor för att motverka de effekter som pandemin har haft på verksamhet som handlar om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. För vi har ju satt då att både kvinnor och flickor generellt, men också sexuell reproduktiv hälsa och rättigheter, har tryckts tillbaka under pandemin med olika argument, man har utnyttjad pandemin för att fatta beslut till exempel för att göra abortlagarna strängare, och så vidare. Så det är också en väldigt viktig fråga: Hur används pandemin för att få igenom saker som är icke-demokratiska eller går emot kvinnors rättigheter och så vidare? Vi har ju, måste jag bara säga som en liten utveckling, vi har ju ett litet nätverk av kvinnliga utrikesministrar. Vi har både skrivit artiklar om det här, vi drev igenom en resolution i FN, Förenta nationerna, om det här. Det var jättesvårt. Det tog flera månader av förhandlingar. Men det visar också hur pandemin påverkar väldigt många områden.

KT: Hur många kollegor har du i det rådet?

AL: Vi är ett trettiotal. I EU har vi nu... Länge var det bara tre kvinnliga utrikesministrar men nu har både Belgien och Estland, bara de senaste månaderna. Så nu är vi fem av 27.

KT: Okej. En annan sak som ju är annorlunda i jämförelse med förra gången ni skrev en sådan här, är ju situationen i Vita huset. Hur tänker du att relationen och samarbetet med USA kommer förändras nu när vi har en annan president där.

AL: Först måste jag säga att det alltid är viktigt för Sverige att ha en god relation med USA, och det är oavsett vilken president det är. Vi är beroende av ett bra samarbete, både för vår försvars- och säkerhetspolitik och för vår ekonomi. Och vi har haft ett fungerande samarbete även när Trump var president. Med det sagt, är det en otroligt stor skillnad på hur mycket och hur nära och djupt vi kan samarbeta nu när det är Biden och Kamala Harris. För min del, naturligtvis, Antony Blinken som ny utrikesminister. Man ser direkt... De gick omedelbart in i Parisavtalet, de vill vara med i det internationella samarbetet, de går med i Världshandelsorganisationen, UNESCO, i flera internationella sammanhang. Jag var en av de första europeiska utrikesministrarna som Antony Blinken ringde till, därför att jag är ordförande i OSSE. Vi diskuterade bland annat min resa till Moskva i egenskap av OSSE-ordförande. Vi ordnade också en stor konferens för att få in pengar till Jemen. I många år nu har det rasat ett förfärligt krig i Jemen. Jemen är ett särskilt helvete för barn att växa upp i, som FN:s generalsekreterare sa. För att få pengar till Jemen ordnade Sveriges, Schweiz och FN en givarkonferens. Då var den amerikanske utrikesministern med och han har visat ett helt annat engagemang för Jemen nu, vilket är väldigt positivt. De är tillbaka i det internationella samarbetet. Stora skillnader på miljö, stora skillnader på kvinnor och flickors rättigheter.

KT: Du, en annan sak som tas upp i utrikesdeklarationen är att regeringen ska ta kontakt med de stora plattformsbolagen för en dialog för att stärka mänskliga rättigheter och demokrati på internet. Vad betyder det här?

AL: Jo, det är helt enkelt så att det demokratiska samtalet, det sker ju i stor utsträckning online. Därför har jag och kulturminister Amanda Lind och digitaliseringsminister Anders Ygeman bestämt oss för att starta en dialog då med de stora plattformarna Facebook, Twitter och så vidare, för att diskutera demokrati online. Det handlar ju då om att man både har positiva

saker via online, inte minst när man har haft opposition i olika länder eller man vill föra politiska samtal eller den typen av aktiviteter, då är det väldigt positivt med Twitter och Facebook och Google och det här plattformarna. Men det används också negativt, till exempel mycket *fake news*, det är hat och hot, det är uppmaning till våld. Där får vi diskutera: Hur kan de här stora plattformsbolagen hjälpa till för att det ska bli en positiv syn på demokrati och hjälpa demokratiaktivisters möjligheter för att engagera sig online och mota tillbaka det som vi har sett i form av uppmaningar till våld och så vidare. Alltid när jag är utomlands träffar jag civilsamhället och på ett sådant möte var det en kvinna som berättade att det var just på sociala medier som hon som demokratiaktivist kunde göra sin röst hörd. Men det var också så att hon... Hon hade varit journalist tidigare men nu hade man stängt när de möjligheterna. Det fanns en sorts själv censur som gjorde att man hela tiden kände... Hon sa att det var som en stor stövel som fanns ovanför hennes huvud och som när som helst kan tryckas ner bara för att jag skriver en tweet eller någonting. Så det är väldigt, väldigt viktigt hur situationen är på de stora plattformarna och det vill vi diskutera med dem.

KT: För en stund sedan så var du lite inne på det här med säkerhetspolitiken. Kan vi prata lite om säkerhetspolitik? För det första, vad innebär det begreppet?

AL: Säkerhetspolitiken, det handlar om hur kan vi i Sverige se till att det blir ett tryggt och säkert land att leva i, och samtidigt bidra till andra länders trygghet och säkerhet? Och det är som jag sa, det är regeringen som formulerar den säkerhetspolitiska linjen. Det är en del av regeringens politik.

KT: Hur ser den ut då?

AL: Ja, det är ju att vi fortsätter att vara militärt alliansfria, vi har samarbete på säkerhets- och försvarsområdet med flera andra länder, främst Finland, och i samarbete med organisationer, som till exempel OSSE men också Nato. Vi brukar säga att vi bygger säkerhet tillsammans med andra. Men vi har också ett starkt försvar, det är en del av säkerhetspolitiken. Vi har ju nu kraftigt ökat försvarsuppgifterna därför att den säkerhetspolitiska situationen har blivit försämrad.

KT: Jag förstår. Nu, när jag har pratat med dig en stund, känns det som att du målar en ganska mörk bild av läget i världen.

AL: Det är båda delar. Alltså, naturligtvis kan man inte bortse från att covid-19 har skördat över två miljoner liv. Det är otroligt många människor som har dött av den här sjukdomen. Det har påverkat hälsan och fattigdomen och situationen för demokrati på ett helt genomgripande sätt. Det är en väldigt mörk och dystert sak. Sedan är det så också att spänningarna mellan flera länder har ökat. Till exempel i vårt eget närområde har spänningarna ökat. Vi har också sett att även i Europa har demokratin gått tillbaka. Samtidigt finns det många saker att glädja sig över. Ett djupt internationellt samarbete, inte minst skulle jag vilja lyfta miljö- och klimatfrågor, där det har verkligen skett saker i en positiv riktning de senaste åren på ett sätt som vi kanske inte förutsåg hur snabbt det skulle gå. Det är ju dels många, många miljoner ungdomar, inte minst med inspiration av Greta Thunberg, som har satt en stor press på politiker över hela världen. Men det är också i näringslivet där vi har sett att den gröna omställningen har gått mycket fortare på vissa områden. Till exempel ser vi nu har man i Sverige satsar flera miljarder, alltså enorma summor, på att göra stål utan kol. Stålproduktion i världen är en av de absolut största utsläpparna. Kan man ändra det är det bra. Sedan är det naturligtvis så att vi har ju en stor utmaning med den internationella brottsligheten. Därför kommer även den frågan in i utrikesdeklarationen. Att vi fördjupar arbetet i kampen mot den organiserade brottsligheten, för den har ju internationella kopplingar. Vi ger specialuppdrag till fem ambassader runtom i världen, och så vidare. Det finns positiva saker men det här är en väldigt negativ tid, framförallt med anledning av covid.

KT: Hur går det till rent faktiskt när UD bekämpar internationell brottslighet?

AL: Vi har engagerat våra ambassader runtom i världen och så har jag utsatt en särskild ambassadör, ett särskilt sändebud, mot organiserad brottslighet. Jag kan ta tre konkreta exempel. I Bosnien-Hercegovina har ambassaden ett särskilt ansvar för vapenfrågor. Vi ser att många av de sprängämnen som används vid rån och skjutningar och sprängningar i Sverige kommer från Balkan. Kan man stoppa det på plats och samarbeta där nere med myndigheterna, då kan man komma långt. Jag och inrikesministern [Mikael Damberg] besökte hösten 2020 Albanien och Bosnien-Hercegovina för att arbeta fram ett sådant samarbete med regeringarna där, vilket de var väldigt positiva till. I Chile, där har ambassaden i Santiago fått ett särskilt uppdrag som handlar både om knark och narkotika som i stora mängder kommer

från Sydamerika till Sverige. Men det sker också en hel del välfärdsbrottslighet som behöver bekämpas.

KT: Vad är det?

AL: Ja, det kan vara att man utnyttjar de svenska välfärdssystemen fast man inte bor i Sverige eller att man använder våra system med till exempel personnummer för att ordna bolag som får stöd på olika sätt, utan att det är på riktigt, så att säga. Det tredje exemplet är då Georgien där vår ambassad i Tbilisi har fått ett särskilt uppdrag som gäller just stöldligor, där vi tyvärr har sett att en mycket positiv sak, nämligen att vi har tagit bort visum för människor från Georgien som har gjort att vi har kunnat öka utbytet, det har också gjort att kriminella ligor har mycket lättare kunnat komma till Sverige. Det är någonting som vi både diskuterar med regeringen och som vår ambassad då har fått i specialuppdrag att se: Hur kan vi samarbeta med polisen i Georgien och myndigheterna, och så vidare?

KT: Jag förstår. Du, om inte jag missminner mig, så sist du och jag pratade med varandra skulle du precis sätta på dig ordförandekepsen för OSSE. Hur har du haft under de här månaderna? Vi pratar i början av mars här nu.

AL: Jag har redan hunnit göra ett antal väldigt viktiga resor trots pandemin. Den första resan gick till Ukraina och det var väldigt medvetet för att markera att det är fortfarande så att det är en illegal annektering av Krim och aggressioner i östra Ukraina. Där är också OSSE:s största mission med bland annat svenskar som deltar för att till exempel se om det förekommer incidenter och skjutningar och minsprängningar och så vidare längs gränsen mellan de områden som den ukrainska regeringen inte kontrollerar. Och då åkte vi också till konfliktlinjen, vi åkte helikopter dit, och pratade med människor där och såg på situationen och så vidare. Sedan åkte jag till Moskva och hade långa samtal med utrikesminister Lavrov om olika konflikter inom OSSE-området och Rysslands syn och vad man kan göra åt det och så vidare. De samtalen är ju väldigt, väldigt svåra som ju framgår. Sedan har jag också varit i Georgien och Moldavien. I Georgien var det krig 2008 vilket gjorde att Georgien förlorade kontrollen över två områden: Abchazien och Sydossetien, som fortfarande inte är under georgisk kontroll. I Moldavien finns det en så kallad *frusen* konflikt som handlar om Transnistrien. Det är inte många svenskar som känner till vad det är.

KT: Ja, jag har hört om det men jag har ingen aning om var det ligger.

AL: Det ligger i Moldavien men Moldavien har inte kontroll över det området. Du har kanske hört talas om Bender?

KT: Ja, kalabaliken och det?

AL: Exakt! Och vi var faktiskt i Bender för att våra samtal då med ledningen för Transnistrien... Vi erkänner ju inte Transnistrien som land men de kallar sig ju då president och utrikesminister. Så jag träffade dem på fortet i Bender. Då sa presidenten att han var väldigt glad att för första gången på 300 år välkomna en svensk utrikesminister till Bender. Sedan besökte vi muséet där för Karl XII bodde där i fyra år och hade regeringssammanträdena på fortet i Bender. Så det var lite svensk historia samtidigt. Här hoppas jag ju då att vi ska kunna flytta fram positionerna och komma lite närmare lösningen på en del av de här konflikterna. Och snart, inom mycket kort tid, kommer jag besöka Armenien och Azerbajdzjan, som visar på hur farligt det är att ha frusna konflikter som kan blossa upp. Konflikten i Nagorno-Karabach som är mellan Armenien och Azerbajdzjan blossade ju upp efter många, många, många år och krävde 3000 liv för mindre än ett halvår sedan. Och man tänker inte på det, hur farligt det är, om det plötsligt smäller till.

KT: Är du... När jag hör dig berätta om det här, borde du vara frustrerad typ 80% av din vakna tid.

AL: *skrattar* Nej, det är jag verkligen inte. Därför det finns så mycket man kan göra och vi har så många möjligheter från svensk sida. Vi har massa, om vi kallar det lite vanvördigt för verktyg. Vi har otroligt duktiga diplomater över hela världen. Vi har ett väldigt stort bistånd, utvecklingssamarbete, som används mycket för demokrati, att stötta demokratin runtom i världen. Vi är en frihandelsnation vilket gör att vi har bra möjligheter till ekonomiska framsteg inom handeln. Det finns så otroligt mycket att göra hela tiden, varje dag.

KT: Mm. Ja, det är ju ett bra sätt att hålla frustrationen borta, att göra grejer helt enkelt.

AL: Ja.

KT: Till sist, UD-poddens variant på en klassisk kvällstidningsfråga: Vad ser du fram emot mest under det kommande året?

AL: Vaccinering.

KT: Ja.

AL: Vaccinering för så många människor i världen som möjligt.

KT: Har du fått?

AL: Nej, nej, nej. Jag är inte i någon... Vad heter det? Prioriteringsgrupp. Men jag räknar med att innan halvåret ska vi ha fått vaccinering, alla i Sverige, om det nu fungerar som det ska. Men det hoppas jag.

KT: Tack så hemskt mycket, Ann Linde, för att jag fick ta din tid.

AL: Tack så mycket, Kristoffer. Hej då!

KT: Hej då! Det var allt vi hade för det här superextraavsnittet av UD-podden. Vi som gör den heter Linn Duvhammar, Göran Hedemalm, Mats Källqvist och jag då som heter Kristoffer Triumf. Tack så mycket! På återhörande. Hej!